

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierowca ciągnika siodłowego (833202)

Kierowcy samochodów ciężarowych

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierowca ciągnika siodłowego (833202)

Kierowcy samochodów ciężarowych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierowca ciągnika siodłowego (833202)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [982]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce autorskie wykonane przez zespół ekspercki.

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie ciągnika siodłowego z naczepą i wykonywanie usług przewozowych	9
3.3. Kompetencje społeczne.....	12
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Kierowca ciągnika siodłowego 833202

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Kierowca ciągnika.
- Kierowca tira.
- Kierowca samochodu ciężarowego.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 8332 Heavy truck and lorry drivers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Adam Marek – P.H.U. MENA, Wola Pękoszewska.
- Katarzyna Skoczylas – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Mariusz Szymańczak – Zespół Szkół Samochodowych, Radom.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Mirosław Żurek – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Marcin Kowalik – Centrum Edukacji Zawodowej, Stalowa Wola.
- Roman Kępiński – Zespół Szkół Rolniczych CKP, Grodków.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Radosław Niemczewski – Centrum Kształcenia Praktycznego, Pleszew.
- Mieczysław Marosz – Polska Izba Gospodarcza Transportu Samochodowego i Spedycji, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Kierowca ciągnika siodłowego² wykonuje usługi przewozowe polegające na transporcie różnego rodzaju ładunków w komunikacji krajowej i zagranicznej. Prowadzi pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 tony, z wyjątkiem autobusów.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Kierowca ciągnika siodłowego odpowiada za bezpieczny transport przewożonych ładunków. Transportuje towar w określone miejsce najczęściej w wyznaczonym czasie. Powinien przy tym stosować się do zasad, dzięki którym nie narazi na niebezpieczeństwo siebie, innych uczestników ruchu drogowego oraz przewożonego ładunku.

Do jego obowiązków należy również dbanie o dobry stan techniczny pojazdu. Kierowca ciągnika siodłowego przestrzega przepisów obowiązujących na terytorium państwa, w którym wykonuje transport.

Kierowcy pracujący za granicą powinni znać język obcy w stopniu komunikatywnym.

Sposoby wykonywania pracy

Kierowca ciągnika siodłowego wykonuje pracę polegającą na:

- przygotowaniu miejsca pracy, sprawdzaniu stanu: paliwa i płynów eksploatacyjnych, ogumienia, oświetlenia, sygnalizacji dźwiękowej, skuteczności działania hamulców i wyposażenia dodatkowego oraz zabezpieczenia ładunku przed przemieszczaniem się,
- dbaniu o bezpieczeństwo własne i innych użytkowników dróg, a także przewożonych ładunków,
- prowadzeniu dokumentacji zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- przewożeniu ładunków na wyznaczonych trasach w komunikacji krajowej i międzynarodowej,
- nadzorowaniu załadunku i rozładunku towarów bądź też samodzielnym wykonaniu tych czynności, ze zwróceniem szczególnej uwagi na prawidłowe rozmieszczenie ładunku na naczepie, tak aby nie dochodziło do przeciążenia poszczególnych osi pojazdu,
- zabezpieczeniu pojazdu przed kradzieżą, uruchomieniem i niechcianym użyciem przez osoby nieuprawnione,
- udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanym w kolizjach lub wypadkach drogowych,
- przyswojeniu zasad i warunków przewozu określonych rodzajów ładunków, np. ładunków niebezpiecznych, płynów, gazów, artykułów spożywczych itp.,
- wykonywaniu czynności administracyjnych związanych z załadunkiem i rozładunkiem towarów (odprawy graniczne, czynności celne, sanitarne).

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejszem pracy **kierowcy ciągnika siodłowego** jest kabina ciągnika, w której spędza najwięcej czasu. Na komfort pracy wpływa szereg warunków, takich jak: temperatura, poziom hałasu, oświetlenie czy też możliwość wypoczynku. Praca jest wykonywana w różnych warunkach atmosferycznych i różnych miejscach geograficznych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Kierowca ciągnika siodłowego w działalności zawodowej wykorzystuje różne maszyny i narzędzia, takie jak np.:

- ciągnik siodłowy,
- naczepa⁶,
- winda samowyładowcza,
- wózek widłowy zamontowany na naczepie do rozładunku pojazdu,
- wózek paletowy (paleciak),
- nawigacja GPS⁷,
- tachograf¹⁴,
- radio CB¹³ i telefon komórkowy,
- podstawowe narzędzia warsztatowe.

Organizacja pracy

Praca **kierowcy ciągnika siodłowego** może być nadzorowana, prowadzona w systemie zmianowym, wykonywana indywidualnie lub w zespole kierowców. Kierowca ciągnika siodłowego może wykonywać pracę na rzecz pracodawcy bądź prowadzić własną działalność gospodarczą po uzyskaniu odpowiednich uprawnień.

Kierowca ciągnika siodłowego może być też zatrudniony na innych stanowiskach związanych z usługami transportowymi, tj. jako kierowca samochodu osobowego, kierowca samochodu dostawczego czy kierowca pojazdu ciężarowego.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Kierowca ciągnika siodłowego w swojej pracy może być narażony na oddziaływanie różnorodnych czynników zagrażających jego zdrowiu i życiu. Należą do nich:

- czynniki mechaniczne (przewrócenie się załadowanego pojazdu, potrącenia, przygniecenia przez inne pojazdy, ruchome elementy obsługiwanych pojazdów, ostre i wystające elementy pojazdów, spadające elementy lub ładunki z pojazdów, śliskie, nierówne powierzchnie, substancje żrące), które powodują wypadki i urazy, w tym podczas wchodzenia i wychodzenia z kabiny,
- czynniki fizyczne (hałas spowodowany pracą silnika, zmienne warunki atmosferyczne, wibracje ogólne, których źródłem jest pojazd),
- czynniki chemiczne (płyny eksploatacyjne⁹, preparaty czyszczące, spaliny),
- czynniki ergonomiczne, psychospołeczne związane z organizacją pracy (długotrwałe prowadzenie pojazdu w wymuszonej pozycji ciała, przenoszenie ciężkich ładunków podczas załadunku i rozładunku, prowadzenie pojazdu w godzinach nocnych).

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć m.in.:

- schorzenia kręgosłupa,
- zatrucia ostre lub przewlekłe,
- zaburzenia ostrości widzenia.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **kierowca ciągnika siodłowego** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność układu oddechowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- zręczność rąk i palców,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- widzenie stereoskopowe umożliwiające ocenę odległości,
- widzenie o zmroku,
- spostrzegawczość,
- rozróżnianie kształtów,
- czucie dotykowe,
- szybki refleks;

w kategorii sprawności i zdolności

- uzdolnienia techniczne,
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- koncentracja,
- zdolność do współdziałania,
- zdolność pracy w warunkach monotonnych;

w kategorii cech osobowościowych

- samodzielność,
- samokontrola,
- dokładność,
- cierpliwość,
- odporność emocjonalna,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca **kierowcy ciągnika siodłowego** ze względu na obciążenia fizyczne należy do średnio ciężkich. Z kolei ze względu na obciążenia psychiczne związane z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo przewożonych towarów pracę tę można uznać za dosyć ciężką.

Od osób wykonujących zawód kierowcy ciągnika siodłowego szczególnie wymaga się sprawności narządu wzroku, słuchu oraz układu kostno-stawowego.

Główne schorzenia stanowiące przeciwwskazania do wykonywania zawodu kierowcy ciągnika siodłowego to: cukrzyca, padaczka, daltonizm, wady wzroku niepoddające się korekcie przy pomocy

szkieł optycznych, wady słuchu, choroby układu krążenia, choroby ograniczające sprawność ruchową kończyn, przewlekłe choroby układu oddechowego, przewlekłe choroby skóry rąk.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) pracę w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** może wykonywać osoba posiadająca wykształcenie na poziomie podstawowym, jednakże preferowane jest wykształcenie zawodowe (branżowa szkoła I stopnia – dawniej zasadnicza szkoła zawodowa) w obszarze mechanicznym i transportu.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Warunkiem koniecznym do wykonywania zawodu **kierowca ciągnika siodłowego** jest posiadanie:

- prawa jazdy kategorii **C+E¹⁰**,
- prawa jazdy kategorii C1+E w przypadku kierowania zespołem pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 12 t,
- Świadectwa Kwalifikacji Zawodowej wydawanego na podstawie ukończonego kursu na przewóz rzeczy:
 - kierowcom posiadającym prawo jazdy kategorii C wydane od 10 września 2009 r. (włącznie) na podstawie zdanego egzaminu uprawniającego do zawodowego przewożenia towarów, poprzedzonego kursem (kwalifikacja wstępna) z zakresu techniki prowadzenia pojazdu, przepisów transportowych, zasad bezpieczeństwa i organizacji logistyki, zasad przewożenia pasażerów,
 - kierowcom posiadającym prawo jazdy kategorii C wydane przed 10 września 2009 r. na podstawie ukończonego szkolenia okresowego z zakresu aktualnych przepisów i techniki jazdy;
- zaświadczenia o ukończeniu szkolenia okresowego z zakresu aktualnych przepisów i techniki jazdy w celu przedłużenia Świadectwa Kwalifikacji Zawodowej o kolejne 5 lat,
- zaświadczenia o ukończonych kursach specjalistycznych związanych z przewozem np. materiałów niebezpiecznych – **ADR¹**, produktów łatwo psujących się, żywych zwierząt i innych,
- orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do wykonywania pracy na stanowisku kierowcy.

Obecnie (2018 r.) zarówno badania lekarskie, jak i badania psychologiczne powinny być przeprowadzane:

- co 5 lat – do ukończenia przez kierowcę 60 lat,
- co 30 miesięcy – po ukończeniu przez kierowcę 60 roku życia.

Podjęcie pracy w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** ułatwia:

- dyplom potwierdzający nabycie kwalifikacji zawodowych w pokrewnym zawodzie szkolnym kierowca mechanik (wydawany będzie od 2019 r.), po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną,
- świadectwo potwierdzające nabycie kwalifikacji AU.04 Eksploatacja środków transportu drogowego w zawodzie pokrewnym kierowca mechanik, uzyskane po skończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego i zdaniu egzaminu przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** istnieją ograniczone możliwości awansu zawodowego. Kierowca może:

- podjąć pracę w transporcie krajowym lub międzynarodowym,
- rozpocząć pracę w zawodzie na własny rachunek (działalność gospodarcza).

Ze względu na swoją wiedzę i doświadczenie może awansować na następujące stanowiska:

- spedytor,
- dyspozytor.

Kierowca ciągnika siodłowego dostawczego może:

- dalej kształcić się w szkole średniej w zawodzie technik transportu drogowego,
- po zdaniu matury i ewentualnym ukończeniu uczelni wyższej I stopnia na kierunku o profilu np. transportu samochodowego awansować na stanowisko kierownicze,
- rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez kształcenie/szkolenie w zawodach pokrewnych,
- doskonalić swoje umiejętności, uczestnicząc w szkoleniach branżowych oraz organizowanych przez pracodawców np. z zakresu naprawy pojazdów samochodowych oraz doskonalenia techniki jazdy, aktualizując w ten sposób i rozszerzając swoje umiejętności.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w ramach edukacji formalnej.

Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych przydatnych w zawodzie kierowca ciągnika siodłowego, wchodzących w skład zawodu pokrewnego (szkolnego) kierowca mechanik w ramach kwalifikacji AU.04 Eksploatacja środków transportu drogowego.

Uzyskanie prawa jazdy kategorii C, C+E, które upoważniają do kierowania samochodami ciężarowymi i ciągnikami siodłowymi, wymaga szkolenia kursowego i zdania egzaminu w ośrodku egzaminowania kierowców.

Uprawnienia do kierowania pojazdem w różnych kategoriach potwierdzane są przez Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego w całej Polsce.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Kierowca mechanik ^S	832201
Kierowca samochodu dostawczego	832202
Kierowca samochodu osobowego	832203
Kierowca autobusu	833101

Kierowca trolejbusu	833102
Kierowca autocysterny	833201
Kierowca samochodu ciężarowego	833203

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Kierowanie zespołem pojazdów (ciągnik i naczepa).
- Z2 Wykonywanie czynności obsługowych oraz usuwanie drobnych usterek ciągnika siodłowego i naczepy.
- Z3 Wykonywanie usług przewozowych.
- Z4 Zabezpieczanie ciągnika siodłowego przed uruchomieniem i niechcianym użyciem przez osoby niepowołane oraz pojazdu i przewożonego ładunku przed kradzieżą.
- Z5 Zabezpieczanie przewożonego na naczepie ładunku przed ewentualnym zniszczeniem oraz przemieszczaniem się w czasie jazdy.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie ciągnika siodłowego z naczepą i wykonywanie usług przewozowych

Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie ciągnika siodłowego z naczepą i wykonywanie usług przewozowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Kierowanie zespołem pojazdów ciągnik i naczepa	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady i przepisy BHP, przepisy ochrony ppoż., ochrony środowiska oraz ergonomii stanowiska pracy kierowcy ciągnika siodłowego; - Zasady właściwej eksploatacji ciągnika siodłowego; <u>Dokumenty pojazdu</u>³ i kierowcy, zapisy z urządzeń rejestrujących, w tym dane z tachografu; - Prawo o ruchu drogowym obowiązujące na terenie kraju oraz w przewozach międzynarodowych, a także zasady obowiązujące podczas kierowania ciągnikiem siodłowym; - Techniki jazdy ciągnikiem siodłowym w różnych warunkach drogowych; - Zasady korzystania z dróg płatnych i bezpłatnych oraz posługiwania się urządzeniami do <u>poboru opłat drogowych</u>¹⁶; - Wyposażenie techniczne ciągnika siodłowego i naczepy; - Zasady przygotowania ciągnika siodłowego (bez naczepy i z naczepą) do jazdy; - Zasady optymalizacji trasy przejazdu w zależności od czynników, takich jak: rodzaj drogi, gabaryty ładunku, cechy fizyczne, chemiczne, materiałowe ładunku itp.;	- Przestrzegać zasad i przepisów BHP, przepisów ochrony ppoż., ochrony środowiska oraz ergonomii podczas kierowania ciągnikiem siodłowym; - Stosować zasady właściwej eksploatacji ciągnika siodłowego; - Obsługiwać tachograf, przechowywać dane i analizować możliwości dalszej jazdy zgodnie z przepisami; - Kierować ciągnikiem siodłowym zgodnie z przepisami ruchu drogowego w kraju i za granicą oraz normami socjalnymi dotyczącymi prowadzenia pojazdu i odpoczynku kierowców; - Stosować <u>techniki kierowania</u>¹⁵ ciągnikiem siodłowym odpowiednie do panujących warunków drogowych i rodzaju przewożonego ładunku; - Stosować zasady korzystania z dróg bezpłatnych i płatnych; - Sprawdzać i uzupełniać wyposażenie techniczne ciągnika siodłowego; - Przygotowywać zgodnie z zasadami ciągnik siodłowy (bez naczepy i z naczepą) do jazdy; - Optymalizować trasę przejazdu w zależności od czynników, takich jak: rodzaj drogi, gabaryty

• Zasady sprawdzania ważności dowodów rejestracyjnych, polis ubezpieczeniowych; • Procedury kompletowania i zasady wypełniania dokumentów przewozowych; • Zasady i przechowywać dokumenty ciągnika siodłowego, naczepy oraz ładunku; • Zasady wypełniania karty drogowej; • Zasady weryfikowania zapisów w liście przewozowym CMR; • Sposoby zabezpieczania powierzonych środków płatniczych; • Zasady stosowania procedur podczas postępowania w przypadku zaistnienia zdarzenia drogowego; • Zasady zapewniania bezpieczeństwa sobie oraz osobom poszkodowanym na miejscu wypadku, kolizji, zdarzenia; • Sposoby określania położenie miejsca wypadku oraz jego skutki; • Zasady udzielania <u>pierwszej pomocy</u>⁸ poszkodowanym w zdarzeniach drogowych.	ładunku, cechy fizyczne, chemiczne, materiałowe ładunku itp.; • Odczytywać ważność dowodów rejestracyjnych, polis ubezpieczeniowych; • Zabezpieczać i przechowywać dokumenty ciągnika siodłowego, naczepy oraz ładunku; • Wypełniać kartę drogową; • Posługiwać się <u>listami przewozowymi CMR</u>⁵; • Kompletować i wypełniać <u>dokumenty przewozowe</u>⁴; • Zabezpieczać powierzone środki płatnicze; • Stosować procedury postępowania w przypadku zaistnienia zdarzenia drogowego; • Zapewniać bezpieczeństwo sobie oraz osobom poszkodowanym na miejscu wypadku, kolizji, zdarzenia; • Określać precyzyjnie położenie miejsca wypadku oraz jego skutki; • Udzielać pomocy przedmedycznej poszkodowanym w zdarzeniach drogowych.
---	--

Z2 Wykonywanie czynności obsługowych oraz usuwanie drobnych usterek ciągnika siodłowego i naczepy

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady i przepisy BHP, przepisy ochrony ppoż., ochrony środowiska oraz ergonomii stanowiska pracy obowiązujące podczas usuwania usterek ciągnika siodłowego i naczepy; • Podstawy budowy oraz zasady obsługi ciągnika siodłowego; • Sposoby sprawdzania i uzupełniania płynów eksploatacyjnych w ciągniku siodłowym; • Zasady sprawdzania sprzęgnięcia i podłączenia instalacji ciągnika siodłowego oraz naczepy; • Zasady i sposoby oznaczania ciągnika siodłowego i naczepy; • Metody usunięcia podstawowych usterek technicznych ciągnika siodłowego i naczepy.	• Przestrzegać zasad i przepisów BHP, przepisów ochrony ppoż., ochrony środowiska oraz ergonomii stanowiska pracy obowiązujących podczas usuwania usterek ciągnika siodłowego i naczepy; • Przestrzegać zaleceń instrukcji obsługi ciągnika siodłowego; • Sprawdzać i uzupełniać płyny eksploatacyjne w ciągniku siodłowym; • Sprawdzać poprawność sprzęgnięcia i podłączenia instalacji ciągnika siodłowego oraz naczepy; • Oznaczać ciągnik siodłowy i naczepę zgodnie z przepisami; • Usuwać podstawowe usterki techniczne ciągnika siodłowego i naczepy.

Z3 Wykonywanie usług przewozowych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady i przepisy BHP, przepisy ochrony ppoż., ochrony środowiska oraz ergonomii stanowiska pracy podczas wykonywania usług przewozowych; • Wymagania określone w przepisach ustawy o transporcie drogowym w zakresie wymaganych dokumentów przedsiębiorcy/przewoźnika przy	• Stosować zasady i przepisy BHP, przepisy ochrony ppoż., ochrony środowiska oraz ergonomii stanowiska pracy podczas wykonywania usług przewozowych; • Sprawdzać czy posiada odpowiednie dokumenty przedsiębiorcy/przewoźnika przy przewozie zarobkowym lub dokumenty

przewozić zarobkowym lub dokumenty wymagane przy przewożeniu na potrzeby własne (wypisy z licencji, zaświadczenie na wykonywanie przewozu na potrzeby własne oraz zezwolenia zagraniczne czy pozwolenia na przejazd pojazdem ponadgabarytowym); • Dokumentacja niezbędna do wykonania usługi przewozowej; • Procedury wypełniania i obieg dokumentów dotyczących wykonywanego zlecenia transportowego; • Zasady dotyczące transportu ładunku w zależności od jego cech materiałowych, fizycznych, chemicznych i innych; • Metody optymalnego doboru trasy do wykonania zadań transportowych; • Zasady rozliczania się kierowcy po wykonaniu transportu; • Urządzenia do poboru opłat drogowych.	wymagane przy przewożeniu na potrzeby własne (wypisy z licencji, zaświadczenie na wykonywanie przewozu na potrzeby własne oraz zezwolenia zagraniczne czy pozwolenia na przejazd pojazdem ponadgabarytowym); • Dobierać i skompletować dokumenty niezbędne do wykonania usługi przewozowej; • Wypełniać dokumenty dotyczące wykonywanego zlecenia transportowego; • Stosować zasady transportu ładunku w zależności od jego cech materiałowych, fizycznych, chemicznych i innych; • Analizować i dobierać trasę potrzebną do wykonania zadań transportowych; • Rozliczać usługę po wykonaniu transportu; • Dobierać, obsługiwać i rozliczać urządzenia stosowane do poboru opłat drogowych.
---	---

Z4 Zabezpieczanie ciągnika siodłowego przed uruchomieniem i niechcianym użyciem przez osoby niepowołane oraz zabezpieczenie ciągnika siodłowego i przewożonego ładunku przed kradzieżą

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Rodzaje i zasady dobierania parkingów oraz zasady bezpiecznego postoju pojazdu; • Zasady zabezpieczania ciągnika siodłowego przed uruchomieniem i użyciem przez osoby niepowołane; • Sposoby zabezpieczenia pojazdu, zespołu pojazdów oraz ładunku przed kradzieżą; • Procedury na wypadek kradzieży lub włamania do pojazdu albo kradzieży ładunku.	• Dobierać miejsce postoju zgodnie z zasadami bezpieczeństwa oraz instrukcjami przedsiębiorstwa wydanymi w tym zakresie; • Stosować dostępne sposoby i metody zabezpieczania ciągnika siodłowego przed uruchomieniem i użyciem przez osoby niepowołane; • Stosować dostępne sposoby i metody zabezpieczania ciągnika siodłowego i przewożonego ładunku przed kradzieżą; • Uruchamiać procedury w przypadku stwierdzenia kradzieży lub włamania do pojazdu albo kradzieży ładunku.

Z5 Zabezpieczanie przewożonego na naczepie ładunku przed ewentualnym zniszczeniem oraz przemieszczaniem się w czasie jazdy

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady i przepisy BHP związane z wykonywaniem zabezpieczania przewożonego ładunku; • Zasady kontroli ilościowej i jakościowej ładowanych i rozładowywanych towarów; • Warunki załadunku różnych rodzajów ładunków z uwzględnieniem przepisów dotyczących maksymalnych obciążeń; • Metody załadunku i rozładunku towarów u klienta;	• Stosować zasady i przepisy BHP obowiązujące podczas wykonywania zabezpieczania przewożonego ładunku; • Nadzorować ilość oraz rodzaj załadowywanych i rozładowywanych towarów; • Nadzorować prawidłowość wykonania operacji załadunku materiałów z określonej grupy ładunków na specjalnie do tego przeznaczone naczepy lub samodzielnie wykonać czynności załadunku;

• Sposoby i metody zabezpieczania ładunku przewożonego na naczepie; • Zasady kontroli ładunku w trakcie jazdy.	• Dokonywanie czynności załadunku i rozładunku towaru u klienta; • Dobierać metodę zabezpieczenia ładunku w celu uchronienia go przed zniszczeniem lub przemieszczeniem się w czasie jazdy; • Zabezpieczać lub sprawdzać zabezpieczenie ładunku przed przemieszczeniem się w czasie jazdy.
---	--

3.3. Kompetencje społeczne

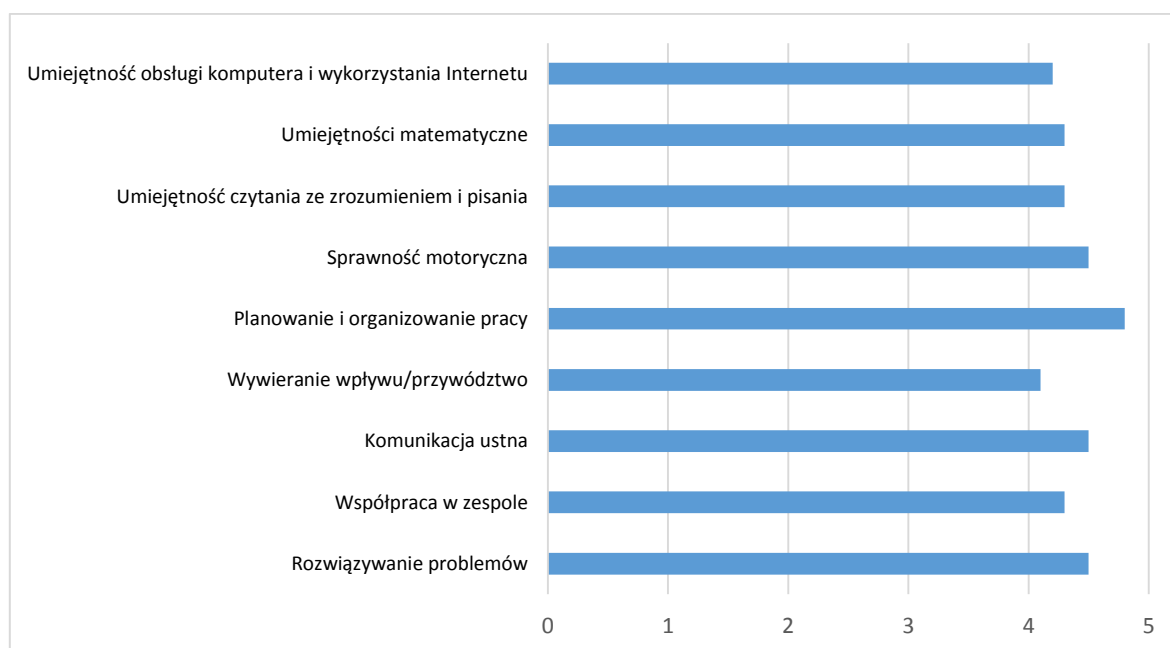
Pracownik w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań oraz za powierzony sprzęt i narzędzia wykorzystywane do wykonywania zadań przewozowych.
- Dostosowywania zachowania do zmiennych okoliczności pracy podczas wykonywania zadań przewozowych.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych w zakresie wykonywanych zadań przewozowych.
- Oceniania i weryfikowania wykonywanych przez siebie prac w zakresie zadań przewozowych.
- Oceniania zagrożenia zdrowia oraz życia i podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia podczas wykonywania zadań przewozowych.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami w branży transportowej.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **kierowca ciągnika siodłowego**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **kierowca ciągnika siodłowego**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5 Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Kierowca ciągnika siodłowego może pracować w kraju i za granicą.

Miejszem zatrudnienia mogą być:

- przedsiębiorstwa transportowe, logistyczne¹¹ i spedycyjne¹²,
- firmy produkcyjne i usługowe oraz posiadające własny tabor przewoźny.

Kierowca ciągnika siodłowego może również świadczyć usługi w ramach własnej działalności gospodarczej.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego**.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu kierowca ciągnika siodłowego można uzyskać w branżowej szkole I stopnia w zawodzie pokrewnym kierowca mechanik, w ramach kwalifikacji AU.04.

W ramach wymienionej kwalifikacji można również uczestniczyć w kwalifikacyjnym kursie zawodowym (dla dorosłych) organizowanym przez:

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych i prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikację potwierdzają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (również w trybie eksternistycznym), po zdaniu egzaminu i spełnieniu wymagań formalnych.

Szkolenie

Szkolenia na prawo jazdy odpowiedniej do zawodu kategorii i kursy na przewóz rzeczy (kwalifikacja wstępna) prowadzą ośrodki szkolenia kierowców. Natomiast uprawnienia do kierowania pojazdem w różnych kategoriach potwierdzane są przez Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego.

Zajmują się one również doskonaleniem technik jazdy.

Po zatrudnieniu w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** pracodawca przeprowadza szkolenie pracownika w zakresie obsługi dodatkowych urządzeń oraz przewozu materiałów specyficznych.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe>

Szkolnictwo zawodowe:

<https://mapa-zawodowe.men.gov.pl>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<http://www.zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/porta/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** jest zróżnicowane. Kształtuje się ono następująco:

- średnie miesięczne wynagrodzenie w tym zawodzie wynosi 3020 zł brutto,
- co drugi kierowca ciągnika siodłowego otrzymuje wynagrodzenie od 2160 zł do 4820 zł brutto,
- 25% najgorzej wynagradzanych kierowców ciągnika siodłowego zarabia poniżej 2160 zł brutto,
- na zarobki powyżej 4820 zł brutto może liczyć grupa 25% najlepiej opłacanych kierowców ciągnika siodłowego.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód kierowcy ciągnika siodłowego uzależniony jest od:

- zakresu zadań (transport krajowy, zagraniczny, przewozy specjalne),
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- regionu i wielkości aglomeracji.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 30.04.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **kierowca ciągnika siodłowego** w ograniczonym zakresie możliwe jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych. W zawodzie kierowca ciągnika siodłowego niezbędna jest sprawność kończyn górnych, zręczność dłoni i palców.

Warunkiem niezbędnym zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie kierowca ciągnika siodłowego jest identyfikacja indywidualnych barier, dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- z chorobami psychicznymi (02-P) pod warunkiem, że praca – poza wyjątkowymi sytuacjami (wyjazdy, sytuacje kryzysowe w firmie) – nie zaburza im rytmu dnia i nocy oraz jest zachowana zasada równego traktowania pracowników.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 169, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 978, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1155, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2200, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1260, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1057, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2222, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. prawo przewozowe (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1983).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie badań lekarskich kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 250, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie badań psychologicznych osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, kierowców oraz osób wykonujących pracę na stanowisku kierowcy (Dz. U. poz. 937).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie certyfikatów potwierdzających spełnienie przez pojazd odpowiednich wymogów bezpieczeństwa lub warunków dopuszczenia do ruchu (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1711).
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie kontroli przewozu drogowego (Dz. U. poz. 1064).
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przeprowadzania badań technicznych pojazdów oraz wzorów dokumentów stosowanych przy tych badaniach (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 776, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1330).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie szkolenia kierowców wykonujących przewóz drogowy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 151).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2008 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz. U. Nr 132, poz. 841, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Transportu z dnia 31 lipca 2007 r. w sprawie okresowych ograniczeń oraz zakazu ruchu niektórych rodzajów pojazdów na drogach (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 839, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2022, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1393, z późn. zm.).

Literatura branżowa:

- Czyżewski A.: Prawo jazdy dla każdego. Kategoria C. Agencja Wydawnicza Liwona, Warszawa 2013.
- Kasperczyk R.: Środki transportu, cz. 1 i 2. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2014.
- Krupa A.: Podstawy transportu. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2017.
- Prochowski L., Żuchowski A.: Technika transportu ładunków. Wydawnictwa Komunikacji i łączności, Warszawa 2016.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy: <https://www.ciop.pl>

- Portal poradnik przewoźnika: <http://poradnikprzewoznika.pl/2013/kierowca-ciagnika-siodlowego-cz-1-opis-obowiazki>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal log24.pl: <https://www.log24.pl/artykuly/warunki-pracy-kierowcow,4936>
- Portal TransportEuropejski.pl: <http://transporteuropejski.pl/03/kompetencje-zawodowe-kierowcy-ciagnika-siodlowego-cz-1>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.

Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	ADR	Z języka francuskiego: fr. L' Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route, oznacza międzynarodową konwencję dotyczącą drogowego przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych sporządzoną w Genewie dnia 30 września 1957 r. Została ratyfikowana przez państwo polskie w 1975 r. Przepisy umowy ADR są nowelizowane w cyklu dwuletnim.	http://www.tdt.pl/przewoz-towarow-niebezpiecznych/adr.html [dostęp: 10.07.2018]
2	Ciągnik siodłowy	Pojazd samochodowy transportowy przeznaczony wyłącznie lub głównie do ciągnięcia innych pojazdów drogowych, które nie posiadają napędu własnego. Ciągniki siodłowe są przeznaczone do ciągnięcia naczep. W związku z tym wyposażone są w siodło, które umożliwia szybką zmianę naczepy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
3	Dokumenty pojazdu	Dokumenty, które obowiązkowo powinien posiadać ze sobą kierujący pojazdem. Do dokumentów tych należy zaliczyć przede wszystkim: prawo jazdy potwierdzające uprawnienia do kierowania danym typem pojazdu lub zespołem pojazdów, dowód rejestracyjny pojazdu lub dowody rejestracyjne zespołu pojazdów, poświadczenie zawarcia obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu.	http://mojafirma.infor.pl/moto/prawo-na-drozdze/ciekawostki/253278,Jakie-dokumenty-powinien-przy-sobie-miec-kierowca-pojazdu.html [dostęp: 10.07.2018]
4	Dokumenty przewozowe	Dokumenty, które powinien posiadać kierowca pojazdu samochodowego podczas wykonywania przewozu drogowego. Rodzaj dokumentów jest uzależniony od wykonywanych przewozów. Wykaz niezbędnych dokumentów ujęty jest w art. 87 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2016 r., poz. 1907, z późn. zm.).	http://www.gitd.gov.pl/dla-kierowcow/porady/wymagane-dokumenty [dostęp: 10.07.2018]

5	List przewozowy CMR	Dokument, na podstawie którego odbywa się przewóz ładunku (dokument potwierdzający zawarcie umowy o przewóz). Dokument CMR jest wystawiany w 3 egzemplarzach. Każdy z nich ma taką samą moc prawną. Nadawcą CMR jest przedstawiciel strony, która posiada gestię transportową. On też otrzymuje pierwszy egzemplarz. Drugi egzemplarz wysyłany jest z przesyłką, natomiast trzeci zatrzymuje przewoźnik. Podstawowe informacje znajdujące się w liście CMR dotyczą: nadawcy, przewoźnika, odbiorcy, towaru, terminu i miejsca nadania, przewidzianego miejsca dostawy, kosztów związanych z przewozem, instrukcje niezbędne do załatwienia formalności celnych oraz wykaz dokumentów wręczonych kierowcy.	https://www.governica.com/Mi%C4%99dzynarodowy_List_Przewozowy_CM [dostęp: 10.07.2018]
6	Naczepa	Rodzaj przyczepy, której część spoczywa na pojeździe silnikowym i obciąża ten pojazd.	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
7	Nawigacja GPS	GPS (Global Positioning System) to amerykański system nawigacji satelitarnej obejmujący swym zasięgiem całą kulę ziemską. Służy m.in. do wyznaczania pozycji geograficznej (długości, szerokości geograficznej oraz wysokości elipsoidalnej). System jest ogólnodostępny, z jego usług może korzystać każdy – wystarczy tylko posiadać odpowiedni odbiornik GPS.	http://gisplay.pl/nawigacja-satelitarna/gps.html [dostęp: 10.07.2018]
8	Pierwsza pomoc	Zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 211) oraz produktów leczniczych wydawanych bez przepisu lekarza dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.	Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061911410/U/D20061410Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
9	Płyny eksploatacyjne	To wszystkie płyny, które niezbędne są do poprawnego działania podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych. Płyny mogą spełniać różne funkcje, np. chłodzić, smarować, są nośnikami energii. Do podstawowych płynów eksploatacyjnych w pojeździe zaliczyć należy: olej silnikowy, olej przekładniowy, płyn chłodzący, płyn hamulcowy, czynnik układu klimatyzacji itp.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
10	Prawo jazdy kat. C+E	Jest uzupełnieniem dla kategorii C. Kategoria C uprawnia jedynie do prowadzenia pojazdów o masie przekraczającej 3,5 tony – bez uwzględnienia przyczepy. Do pracy w branży transportowej i prowadzenia pojazdów ciężarowych z przyczepą, w tym typu tandem i ciągników siodłowych z naczepą potrzebne jest uzyskanie dodatkowo kategorii C+E.	http://abc-szkolenia.com/prawo-jazdy/prawo-jazdy-kat-c [dostęp 10.07.2018]
11	Przedsiębiorstwo logistyczne	Logistyka to ogół czynności związanych z planowaniem, realizacją czasowo-przestrzenną transformacji towarów z miejsca wytworzenia do miejsca konsumpcji (wykorzystania).	Niziński S., Żurek J.: Logistyka ogólna. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 2011
12	Przedsiębiorstwo spedycyjne	Przedsiębiorstwo zajmujące się odpłatnie czynnościami związanymi z organizowaniem przewozu ładunków na rzecz określonego zleciennodawcy.	https://mfiles.pl/pl/index.php/Spedycja [dostęp: 10.07.2018]

13	Radio CB (Civil Band)	Urządzenie umożliwiające komunikację radiową między kierowcami.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
14	Tachograf	Urządzenie rejestrujące parametry jazdy samochodu.	http://poradnikprzewoznika.pl/2013/czas-pracy-kierowcy [dostęp: 10.07.2018]
15	Techniki kierowania	Zespół wiadomości i umiejętności, które są niezbędne do prowadzenia (kierowania) pojazdem lub zespołem pojazdów w określonych warunkach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
16	Urządzenia do poboru opłat drogowych	Tzw. ViaTOLL, czyli Krajowy System Poboru Opłat znajdujący się na określonych odcinkach dróg krajowych. Opłaty pobierane są m.in. w zależności od kategorii drogi oraz kategorii pojazdu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.